

YLYPIÄSTI YRITTÄJÄKSI

Nuorista tulevaisuuden yrittäjiä Pelkosenniemelle ja Pyhätunturin
matkailualueelle

Kaikkien vastuulla! -hanke

Lehtola Hanna

Opinnäytetyö
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
Matkailun koulutus
Restonomi (AMK)

2017

Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
Matkailun koulutus
Restonomi (AMK)

Tekijä	Hanna Lehtola	Vuosi	2017
Ohjaaja	Mervi Angeria		
Toimeksiantaja	Pelkosenniemen kunta		
Työn nimi	Yllypiästi yrittäjäksi: Nuorista tulevaisuuden yrittäjiä Pelkosenniemelle ja Pyhätunturin matkailualueelle		
Sivu- ja liitesivumäärä	32 + 2		

Nuorten yrittäjyshalukkuus on ollut kasvussa viimeisen vuosikymmenen ajan. Kiinnostuksen nousu yrittäjyyttä kohtaan tuo esille myös yrittäjyyskasvatuksen merkityksen nuorten yrittäjien kouluttamisessa. Opinnäytetyön taustalla on toiminnallinen yrittäjyyskasvatus, jonka opinnäytetyön toimeksiantaja, Pelkosenniemen kunta, järjesti yhdessä Kaikkien vastuulla! -hankkeen ja Suomen Yrittäjien kanssa. Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa, kuinka herätetään Pelkosenniemen kunnan nuorten mielenkiinto paikkakunnalla toimivaa yrittäjyyttä sekä elinkeinoelämää kohtaan ja kuinka heidän osallisuuttaan siihen voitaisiin kasvattaa yrittäjyyskasvatuksen kautta.

Opinnäytetyöhön havainnointia tukemaan hankittiin tietoa yleisesti yrittäjyydestä sekä yrittäjyydestä nuorten näkökulmasta. Opinnäytetyössä käydään läpi myös harrastusten merkitys yrittäjäksi kasvamisessa. Koska tämän opinnäytetyön tärkeänä tavoitteena on auttaa nuorten hyvinvoinnin edistämistä, tarkastellaan yrittäjyyskasvatusta myös osallistamisen kautta.

Kehittämisosuus opinnäytetyössä toteutettiin SWOT-analyysia hyödyntäen. Laaditussa SWOT-analyysissä havainnoitiin ja pohdittiin Pelkosenniemen kunnan nuorten yrittäjyyskasvatuksen toimintaan ja saavutuksiin vaikuttavia negatiivisia ja positiivisia tekijöitä sekä nykypäivänä että tulevaisuudessa. SWOT-analyysin tarkoituksena on antaa pohja siihen, mitä tulee huomioida tulevaisuudessa järjestettävissä yrittäjyyskasvatuksissa.

Opinnäytetyön lopputuloksena on saatu koottua tietoaineistoa yrittäjyyskasvatuksen nykytilasta ja sen tulevaisuudesta SWOT -analyysin ja havaintojen muodossa. Lopputulos toimii myös osana Kaikkien vastuulla! -hankkeen toiminnallisen yrittäjyyskasvatuksen raportointia. Raporttia voivat hyödyntää monet toiminnassa mukana olleet tai ulkopuoliset tahot. Raportti sopii esimerkiksi avuksi toimintamallien suunnitteluun ja nuorisotyön avuksi. Näin opinnäytetyö voi olla osana kehittämässä nuorten hyvinvointia ja viihtyvyyttä.

Avainsanat nuoret, yrittäjyys, yrittäjyyskasvatus, matkailuelinkeino
työllistyminen, osallisuus

Tourism, Catering and Domestic Services
Degree Programme in Tourism
Bachelor of Hospitality Management

Author	Hanna Lehtola	Year	2017
Supervisor	Mervi Angeria		
Commissioned by	Municipality of Pelkosenniemi		
Subject of thesis	Proudly Becoming an Entrepreneur: Young People as Future Entrepreneurs in Pelkosenniemi and Pyhä Areas		
Number of pages	32 + 2		

During the last decade, young people have become more willing and open to entrepreneurship. The growing interest brings out the need and significance of entrepreneurship education. The context of this thesis is a practical entrepreneurship training organized by the municipality of Pelkosenniemi, the Kaikkien vastuulla! project and The Federation of Finnish Enterprises. The aim of this thesis was to find out how to increase young people's interest in entrepreneurship and economic life in their home area and find ways to help them become involved in it through entrepreneurship education.

In this thesis, information on entrepreneurship in general and from the youth perspective was obtained to support observation. Also, the role of hobbies and free time interests as elements of the process of growing into entrepreneurship are discussed. Because one important aim of this thesis was to help promote young people's welfare, entrepreneurship is also observed through inclusion.

The development part of this thesis was executed by using SWOT analysis. The SWOT analysis reflects the positive and negative factors that have an influence on entrepreneurship education in Pelkosenniemi in the present-day and in future. The purpose of the SWOT analysis was to provide base for what should be considered in the future entrepreneurship education.

Information on the current state and future of entrepreneurship education was collected in this thesis process to be used in the closing report on entrepreneurship education of the Kaikkien vastuulla! project. The report can also be used in many ways by different parties. For example, the report is useful for creating operational models in youth work. This way this thesis can help develop the well-being and contentedness of young people.

Key words youth, entrepreneurship education, entrepreneurship, tourism, employment, inclusion

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY	7
3 NUORISTA TULEVAISUUDEN YRITTÄJIÄ	9
3.1 Yrittäjyys elinkeinona	9
3.2 Nuoret ja yrittäjyys	10
3.3 Harrastusten merkitys yrittäjäksi kasvamisessa.....	11
3.4 Yrittäjyys nuorten osallistajana	13
4 OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄYTETYT KEHITTÄMISMENETELMÄT	14
4.1 Aineistonhankinta ja kehittäminen	14
4.2 SWOT-analyysi kehittämismenetelmänä	15
4.3 Yrittäjyyskasvatuksen SWOT -analyysi.....	16
5 NUORTEN YRITTÄJYYSKASVATUS PELKOSENNIEMELLÄ	20
5.1 Kaikkien vastuulla! -hankkeen toiminnallinen yrittäjyyskasvatus.....	20
5.2 Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet	20
5.3 Yrittäjyyskasvatus Pelkosenniellä	21
5.4 Uusia yrityksiä rakentamassa	22
5.5 Yrittäjyyskasvatus nuorten näkökulmasta	25
6 URAVALINTANA MATKAILU	28
7 POHDINTA	31
LÄHTEET	33

1 JOHDANTO

Tämän päivän nuorelle sukupolvelle annetut ja tarjotut mahdollisuudet ovat avaintekijöitä tulevaisuuden rakentamiselle. Jotta tulevaisuudessa nuorten asuinkunnat pystyttäisiin pitämään mahdollisimman elinvoimaisia, on tärkeää, että nuorilla kuntalaisilla olisi halua ja tarve löytää oma tulevaisuus kotipaikkakunnaltaan. Näin paikkakunnan nuorista saada jatkajia kunnan elinkeinoelämälle. Monista kunnista nuoret joutuvat lähtemään koulutuksen perässä uudelle paikkakunnalle, ja useassa tapauksessa muutto pois kotipaikkakunnalta on pysyvä. Kunnille on elintärkeää, että tieto ja taito pystyttäisiin säilyttämään, jotta esimerkiksi kilpailukyky pysyisi toimivalla tasolla. Tulisiko kuntien mahdollistaa nuorten osallistuminen ja vaikuttaminen elinkeinon parissa jo peruskoulusta lähtien, muodostamalla uusia oppimisympäristöjä ja tarjoamalla kannustimia työllisyyden ja yrittäjyyden vahvistumiselle yhdessä elinkeino- ja työelämän toimijoiden kanssa? Pystyttäisiinkö näillä keinoin varmistamaan osaamisen paluumuutto takaisin lähtökuntiin?

Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa, kuinka herätetään Pelkosenniemen kunnan nuorten mielenkiinto paikkakunnalla toimivaa yrittäjyyttä sekä elinkeinoelämää kohtaan ja kuinka heidän osallisuuttaan siihen voitaisiin kasvattaa yrittäjyyskasvatuksen kautta. Tarkoituksena on myöskin, että opinnäytetyö toimii aineistona Kaikkien vastuulla! -hankkeelle lopullisessa raportoinnissa. Opinnäytetyön tärkeimpänä tehtävänä on koota yhteen Pelkosenniemen kunnan nuorten ajatuksia ja mielipiteitä yrittäjyydestä elinkeinona sekä kunnan tarjoamat mahdollisuudet siihen, kuinka nuoret voivat toimia elinkeinon harjoittajina Pelkosenniemellä ja Pyhätunturin matkailualueella.

Kaikkien vastuulla! -hankkeen yrittäjyyskasvatuksen tarkoituksena on saada nuoria kiinnostumaan itsensä työllistämisestä yrittäjyyden avulla ja kasvattaa heidän tietoisuuttaan kotipaikkakunnan elinkeinosta ja työllistymismahdollisuuksista. Koska Pelkosenniemen kunnan pääelinkeino koostuu matkailupalveluiden tuottamisesta Pyhätunturin matkailualueella, on luontevaa, että myös nuoret saavat tietoa ja pääsevät kokeilemaan matkailuelinkeinon mahdollisuuksia yrittäjyyteen tutustuen. Oletuksena on, että näin pystytään vahvistamaan tiedon ja taidon paluuta takaisin alueelle.

Yrittäjyyskasvatuksessa on myös tärkeä tuoda esille ne mahdollisuudet, joita nuorten harrastukset tuovat työllistymiselle, ja onko nuorten mahdollista tehdä harrastuksistaan tulevaisuuden työura.

Opinnäytetyöni aiheen valintaa ohjasi se, että sain aikaisemmin mahdollisuuden työskennellä Kaikkien vastuulla! -hankkeen parissa yhdessä Pelkosenniemen nuorten kanssa. Huomasin hankkeessa työskennellessäni, kuinka nuorten mielenkiinto saatiin jo silloin heräämään yrittäjyyttä ja yhdessä tekemistä kohtaan. Aiheesta tekee tärkeän se, että yrittäjyys- ja elinkeinokasvatuksessa ei ole kyse vain kunnan hyvinvoinnin säilyttämisestä, vaan myös nuorten tulevaisuudesta. Vaikka moni nuorista haaveilee elämästä kotikunnan ulkopuolella, mielestäni on ensisijaisen tärkeää antaa heille mahdollisuus myös tutustua kotipaikkakuntansa tarjoamiin tulevaisuuden mahdollisuuksiin ja siihen, miten he voivat olla Pelkosenniemen ja Pyhätunturin matkailualueen tulevaisuuden tekijöitä.

Opinnäytetyön konkreettisesta lopputuloksesta erityisesti toimeksiantaja pystyy hyödyntämään SWOT-analyysiä kehittävänä apuvälineenä yrittäjyys- ja elinkeinokasvatuksen toimintamallin rakentamisessa tulevaisuutta varten. SWOT-analyysi tarjoaa toimeksiantajalle myös monitasoisen analyysin opinnäytetyön aikana tehtyjen havainnointien ja keskustelujen vaikutuksista ja merkityksistä pidemmällä mittakaavalla.

Opinnäytetyön toteutus tapahtui aikavälillä 24.10.2016–17.5.2017. Yhteistyö työn toimeksiantajan Pelkosenniemen kunnan kanssa aloitettiin syystalvella 2016, jolloin rakennettiin opinnäytetyön etenemistä kuvaava suunnitelma. Suunnitelman valmistumisesta työ eteni yrittäjyyskasvatukseen valmistavaan vaiheeseen tammikuussa 2017. Yrittäjyyskasvatus aloitettiin Pelkosenniemellä 22.11.2016, jonka jälkeen työryhmä kokoontui kevään 2017 aikana 1–2 kertaa kuukaudessa. Toiminnallisen kevään aikana kerättiin aineistoa ja havaintoja Kaikkien vastuulla! -hankkeen tapahtumista ja sovellettiin niitä jo olemassa olevaan tietoon.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TOIMEKSIANTAJAN ESITTELY

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Kaikkien vastuulla! -hanke, joka on Pelkosenniemen kunnan hallinnoima yleishyödyllinen kehittämishanke. Hanke kohdistuu Pelkosenniemen kunnan alueen lapsiin, nuoriin ja aikuisväestöön. Pelkosenniemi on vuonna 1916 perustettu Itä-Lapissa sijaitseva kunta, jossa asukkaita oli vuoden 2016 lopussa 947. Asukasluku on pienin koko Lapin maakunnassa. Asukasluvusta 60,8 prosenttia on 15–64 vuotiaita ja yli 64 vuotiaita väestöstä on 31,3 prosenttia. Alle 15 vuotiaita asukasluvusta on vain 7,9 prosenttia. Pelkosenniemi jakaa Sodankylän kunnan kanssa yhdistetyn Pyhä-Luoston matkailualueen, joka tarjoaa vierailijoille matkailu- ja laskettelukeskuksen monimuotoiset palvelut. Pelkosenniemen kunnan elinkeinorakenne koostuu pääosin palvelu-, jalostus- ja alkutuotannosta. Näistä elinkeinorakenteen osista eriteltynä pääelinkeinoja ovat matkailu, porotalous ja maatalous. (Suomen virallinen tilasto; Kuntien avainluvut 2014.)

Kaikkien vastuulla! -hankkeen toteutusaika on 24 kuukautta 1.3.2016–29.2.2018. Sen päätavoitteena on luoda kestävä toimintamalli Pelkosenniemen ja sen lähialueiden lasten ja nuorten viihtyvyyden ja hyvinvoinnin kehittämiseksi sekä toimintamalli, jossa kaikki kantavat vastuunsa lapsista ja nuorista yhteisöllisesti. Keskeisenä toimintamallin rakentamisessa on nuorten ja lasten osallistuminen toimintaan. Hankkeen toiminnan on tarkoitus olla avoin uusille ehdotetuille ideoille ja kokeiluille, jotka lähtevät nuorten ja lasten toiveista. Hankkeen laajempia tavoitteita ovat esimerkiksi lasten ja nuorten aktivointi vapaa-aikana, toimintaan osallistaminen sekä lasten ja nuorten sosiaalisen pääoman kasvattaminen. (Hankesuunnitelma 2016.)

Hankkeen kestävä toimintamallin rakentamisen osana on myös toiminnallinen yrittäjyyskasvatus, joka on suunnattu alueen nuorille ja nuorille aikuisille. Yrittäjyyskasvatus on tärkeänä osana toimintamallin rakentumista, sillä nuorten viihtyvyys ja hyvinvointi ovat sidoksissa siihen, miten nuoret kokevat mahdollisuuden työllistymiseen, asumiseen ja elämiseen kotipaikkakunnallaan aikuistuttuaan. Toiminnallisen yrittäjyyskasvatuksen tarkoituksena on innostaa nuoria yrittäjyyteen ja näkemään työelämän mahdollisuuksia kotiseudullaan sekä kannustaa heitä toimimaan yhdessä. (Hankesuunnitelma 2016.)

Toiminnallinen yrittäjyyskasvatus, jonka Kaikkien vastuulla! -hanke järjestää yhdessä Suomen Yrittäjien kanssa, toimii tämän opinnäytetyön taustana. Vuoden 2016 kesällä sain mahdollisuuden ottaa osaa Kaikkien vastuulla! -hankkeeseen toimimalla ohjaajana paikallisille nuorille, jotka kehittivät Pelkosenniemen kunnan 100-vuotis juhlille Pop up -ravintolan. Ravintolapäivä toteutui Pelkosenniemellä toritapahtumassa 23.7.2016. Pop up -ravintolapäivän tarkoituksena oli mahdollistaa nuorten osallistuminen ja kokemus yrittäjyydestä. Nuoret toteuttivat heidän ideoimiaan sekä suunnittelemaansa tuotteita ja tekemisen kautta kasvattivat tietouttaan yrittäjyydestä. Pidemmän aikavälin tavoitteena oli, että ravintolapäivän onnistumisen myötä itsensä työllistämistä tulee kiinnostavaa, kun nuoret saavat mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa itseään ja elämäänsä koskeviin asioihin ja huomata, että heitä tuetaan siinä.

Osallistumalla hankkeen toimintaan olen pystynyt rakentamaan peruskäsityksen siitä, millainen asenne ja suhtautuminen nuorilla on tällä hetkellä yrittäjyyttä koskevaa toimintaa kohtaan. Pop up -ravintolapäivän myötä siihen osallistuneet nuoret suhtautuivat myönteisesti kokemukseen, mutta he toivoivat, että mukaan saataisiin enemmän nuoria, sillä kokonaisuudessaan projekti oli ollut erittäin hyödyllinen ja hauska. Tästä toivomuksesta kiteytyi alkuidea tälle opinnäytetyölle.

Opinnäytetyö toimii eräänlaisena jatkona kesällä toteutetulle ravintolapäivälle ja myötä sain käytännön kokemusta opinnäytetyön aiheeseen liittyen. Opinnäytetyöni rakentuu aineistolähtöisesti tukeutuen teoreettiseen viitekehykseen. Havainnoinnin ja dialogin avulla syntyvät aineistot ovat palasia kokonaisvaltaiseen palapeliin, joka valmiina kuvaa tämän opinnäytetyön tavoitetta.

3 NUORISTA TULEVAISUUDEN YRITTÄJIÄ

3.1 Yrittäjyys elinkeinona

Yrittäjyys on elinkeinona valinta, johon usein liittyy mahdollisuus menestyä taloudellisesti, mutta siihen liittyy myös vakavien taloudellisten riskien ottaminen. Näin ollen yrittäjän tulee tuntea ja kantaa vastuuta toiminnastaan ja omien päätösten tekemisestä. Yrittäjyys on myös mahdollisuus toteuttaa itseään yhteistyössä suuren toimijaverkon kanssa, jonka yritys kasvattaa ympärilleen toiminnan puitteissa. Toimijaverkko on monista eri yksiköistä koostuva tukiverkko, joka mahdollistaa yhteistyön toimijoiden välillä toiminta-alasta riippumatta. (Suomen Yrittäjät 2017.)

Yrittäjäksi tuleminen vaatii monitasoisia valmiuksia ja tärkeimpänä niistä ovat omat luonteenpiirteet, jotka edesauttavat yrittäjänä olemista. Toiminta-alasta riippuen tarvittavat luonteen piirteet voivat vaihdella, mutta yrittäjyys vaatii ahkeruutta, oma-aloitteisuutta, sosiaalisia taitoja sekä itseluottamusta. Yritystoiminnan kehittämisen tähden yrittäjänä oleminen on myös luovaa tekemistä, ja uskaliaisuus ja rohkeus ovat avainasemassa onnistumisessa. Taloudellista näkökulmaa tarkasteltaessa tulee toimijalta löytyä myös tavoitteellisuutta ja neuvokkuutta, jotta yritys voi toimia taloudellisesti kannattavasti ja kestävästi. (Suomen Yrittäjät 2017.)

Menestyvältä yrittäjältä vaaditaan myös perustietoa yrittämisestä sekä ammattiosaamista toiminta-alalta. Yrittäjältä tulee löytyä halua itsenäiseen työskentelyyn sekä halua ottaa riskejä ja myös hallita niitä. Koska yrittäjyyden tarkoituksena on käyvän ja voitokkaan toiminnan pyörittäminen, on tärkeää, että toimintaa ohjaa henkilö, jolla on kykyä ja näkemystä tehdä tuloksellista työtä sekä osaamista hakeutua hyödyllisiin verkostosuhteisiin. Verkostosuhteet antavat tukea yrityksen toimintaan ja kannattelevat eri aloilla vallitsevaa kilpailua, jonka puitteissa yritys toimii. (Suomen Yrittäjät 2017.)

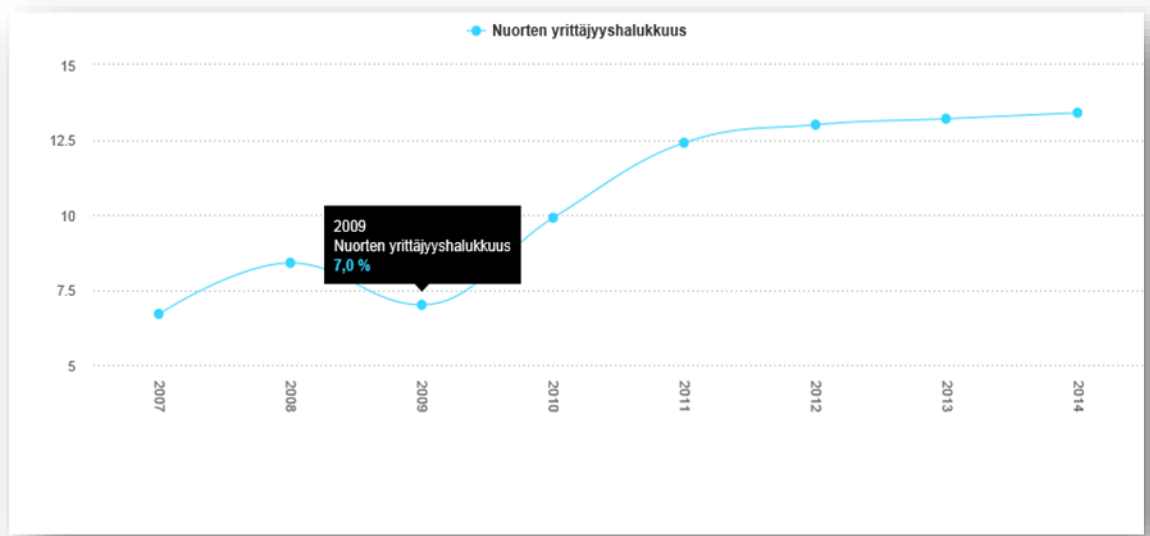
Halun lisäksi yritystoimintaan ja sen aloittamiseen tarvitaan hyvä yritys- ja liikeidea, joiden pohjalta toimintaa voidaan alkaa rakentaa. Ammattitieto ja -taito sekä työelämän kokemus edesauttavat toiminnan kokonaisvaltaista hahmottamista ja sen kannattavuuden laskelmointia. Hyvän yritys- ja liikeidean

lisäksi avainasemassa toiminnan aloittamisessa on riittävä alkupääoma. Kun yrittäjyyteen tarvittavat käytännön osa-alueet ovat kunnossa, tarvitaan yrityksen syntymiseen myös kiinnostusta asiaa kohtaan. Tekijät, jotka useasti vaikuttavat päätökseen lähteä yritysmaailmaan mukaan ovat henkilökohtaisia, mutta taustalla voi esimerkiksi olla suvun perinteet ja yrittäjyystoiminnan jatkuminen. Kun puhutaan henkilökohtaisista tekijöistä, esille nousee itsensä toteuttaminen, vaikutusvalta ja arvostus, menestys sekä oman toiminnan herruus. Syyt yrittäjäksi ryhtymiseen vaihtelevat suuresti ja syitä voi olla monia, mutta usein syyt liittyvät tavalla tai toisella toisiinsa. (Suomen Yrittäjät 2017.)

3.2 Nuoret ja yrittäjyys

Nykyisin yhteiskunnassa yrittäminen otetaan yhä enemmän varteenotettavana ammatti- ja uravaihtoehtona, sillä yhteiskunta tarjoaa runsaasti erilaisia mahdollisuuksia yrittämiselle. Tammikuussa 2017 15–24-vuotiaita nuoria oli Suomessa 633 000 ja heistä työllisiä oli noin 207 000 ja työttömiä 63 000. Näin ollen työvoimaan kuuluvia nuoria oli yhteensä 270 000. Nuorten työttömien osuus työvoimasta oli tammikuussa 2017 23,5 prosenttia, mikä on vuodentakaiseen verrattuna noussut 2,3 prosenttia. (Suomen virallinen tilasto: Työvoimatutkimus 2017.) Työttömyyden nousulla voi olla vaikutusta siihen, että suomalaiset nuoret ja nuoret aikuiset suhtautuvat yrittäjyyteen myönteisesti ja pitävät yrittäjyyttä houkuttelevana ura- ja ammattivaihtoehtona (Suomen Yrittäjät 2017).

Nuorilla on myös itsevarmuutta siihen, että he pärjäisivät yritysmaailmassa ja sen takia yrittäjäksi alkamista on voinut harkita vakavasti (Suomen Yrittäjät 2017). Vuonna 2015 Global Entrepreneurship Monitorin tekemä tutkimus mittasi nuorten yrittäjyyshalukkuutta selvittämällä, kuinka monta prosenttia suomalaisista, 18–24 -vuotiaista, nuorista aikoi ryhtyä seuraavan kolmen vuoden aikana yrittäjäksi. Suomalaisista nuorista 13,4 prosentilla on halua ryhtyä yrittäjäksi ja tämä osuus on aiempaa korkeampi, sillä vuonna 2007 vastaava prosenttiosuus oli hieman alle 7 prosenttia (Kuvio 1.) Suomessa 15–34 -vuotiaat nuoret ja nuoret aikuiset omistavat noin 50 000 yritystä, joka on 19 prosenttia kaikista Suomessa toimivista yrityksistä. (Valtion nuorisoneuvosto 2015.)

Kuvio 1. Nuorten yrittäjyysosaluuden muutokset vuosina 2007–2014 (Valtion nuorisoneuvosto 2015)

Sytä sille, miksi yrittäjyys on nuorille varteenotettava ammatti- ja uravaihtoehto, voidaan hakea nuorten ammatinvalinnan perusteista. Tärkeimmiksi perusteiksi ovat nousseet ammatin sisällön kiinnostavuus, mahdollisuus itsensä toteuttamiseen, palkkojen suuruus, ammatin maine sekä nopea pääsy ammattiin kiinni ja sitä kautta työelämään. Monet näistä perusteista toteutuvat yrittäjyydessä esimerkiksi oman herruuden, luovuuden ja menestyksen halun kautta. (Suomen Yrittäjät 2017.)

3.3 Harrastusten merkitys yrittäjäksi kasvamisessa

Nuoret, jotka ovat luoneet yrityksen omiin harrastuksiin pohjautuen ovat yleisesti motivoituneita, aktiivisia harrastajia sekä menestyksen haluisia harrastuksensa parissa. Parhaita mahdollisuuksia yrittäjyyden aloittamiseen antavat ne harrastukset, joissa nuoret toimivat kaikkein aktiivisimmin. Kannustava ja mielenkiintoinen harrastus on jo mahdollistanut omien potentiaalisuuksien ja ideoiden löytämisen ja kehittämisen. Nuorten perustamien harrastepohjaisten yritysten tarkoitus harvemmin on kasvaa esimerkiksi opintojen aikana, vaan yrityksen pyörittämisen motiivina voi olla uusien harrastajien saaminen

harrastuksen pariin ja oman taloudellisen tilanteen tukeminen. Taloudellinen menestys tulee toissijaisena motiivina, sillä työn sisältö ja työstä saatu ilo ovat tärkeimpiä saatavia toiminnasta. (Römer-Paakkanen 2011, 28–29.)

Pelkosenniemiellä yrittäjyyskasvatukseen osallistuneet nuoret rakensivat omia yritysideoitaan omien mielenkiintojen mukaisesti ja ideoista oli selvästi havaittavissa selkeitä vaikutteita omista harrastuksista sekä ammateista, jotka ovat jo osana heidän elämää vanhempiensa työurien kautta. Vaikka nuorten mielenkiinnon kohteet tulivat esille yritysideoista, he erittelivät silti harrastukset ainoastaan vapaa-ajan toiminnaksi eikä mahdollisiksi tulevaisuuden työuriksi. Nuoret, joilla oli vahva perheyrittäjyystausta, suhtautuivat helpommin harrastuksien muuttamisen työuraksi, sillä useasti harrastuksiin vaikutti vahvasti perheen yritystoiminnan luonne. Nuorten mielenkiintoon harrastuksien muuttamisesta työuraksi tai yritysideoiksi vaikuttaa mahdollisesti vakavien tai aktiivisten harrastusten puuttuminen. Monenlaisista harrastuksista huolimatta, harrastuksen luonne ja siihen suhtautuminen, ovat avainasemassa siinä, voiko harrastetoiminnan kääntää onnistuneeksi yritystoiminnaksi. Harrastukset luovat kuitenkin konkreettisia mahdollisuuksia yritystoiminnan kehittämiseksi ja antavat nuorille helpommin lähestyttävämmän lähtökohdan itsensä työllistämiseksi ja yritysmaailmaan astumiselle.

Yrittäjyyskasvatuksessa syntyneiden liikeideoiden takana olevat nuoret voivat rakentaa yrittäjyydestä harrastuksen. Kun otetaan huomioon osallistuneiden nuorten ikäjakauma, vaikuttaa heidän tulevaisuuteensa vielä jatko-opintojen lisäksi muut muuttuvat asiat niihin liittyen, joten luotujen yritysideoiden ja toimintojen kasvattaminen ei ole ehdotonta lähitulevaisuudessa. Pienimuotoisella toiminnalla nuoret haluavat päästä toteuttamaan itseään ja luomaan omaa ansiota samalla, kun he keräävät arvokasta kokemusta kehittyvää yritysmaailmaa ajatellen. Nuorille tärkein lähitulevaisuuden välitavoite on luoda itselle työ kesälle 2017, jonka jälkeen toimintaa pystyttäisiin kasvattamaan harrastuksena eteenpäin.

3.4 Yrittäjyys nuorten osallistajana

Osallisuuden edistäminen nyky-yhteiskunnassa on yksi keskeisistä keinoista torjua taloudellista sekä sosiaalista eriarvoisuutta ja ehkäistä syrjäytymistä. Osallisuus ilmenee yhteisöissä mahdollisuutena vaikuttaa yhteisön sisäisiin asioihin, arvostuksena sekä luottamuksena. Yhteiskunnallisella tasolla osallisuus tarkoittaa oikeutta koulutukseen, työhön, terveyteen, toimeentuloon ja sosiaalisiin suhteisiin. Osallisuus on jokaisen henkilön mieltämä tunne, joka yhdessä sosiaalisten suhteiden ja niiden rakentaman tukiverkon avulla toimivat suojaavina tekijöinä syrjäytymistä ja eriarvoisuutta vastaan. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2016.)

Nuorten syrjäytymisen estämiseksi, täytyy nuorille antaa mahdollisuus tuntea osallistamisen kautta voimaantumisen tunnetilaa sekä pystymistä. Näin nuori kokee olevansa pätevä ja tärkeässä roolissa omassa yhteiskunnassaan. (Laiho 2013, 12.) Osallistamisen päämääränä on siis halu antaa nuorille oikeutettu tila ottaa osaa omaa elämää koskeviin päätöksiin, jotka he kokevat tärkeinä. Osallisuuden tärkeän aseman vuoksi on sen vahvistamiseksi alettu kehittää erilaisia keinoja ja toimintamalleja aikuisten, mutta myös lasten tarpeiden ja toiveiden mukaisesti. (Gretschel 2002, 3.) Näissä keinoissa ja toimintamalleissa korostetaan lasten kohtaamisen ja lasten kanssa työskentelyn tärkeyttä sekä sitä, että nuoret eivät ole enää toiminnan kohteita vaan tasavertaisia ja aktiivisia osapuolia toiminnassa (Laiho 2013, 8).

Yrittäjyyskasvatus luo mahdollisuuden nuorten osallistamiseen ja toiminnallistamiseen. Pelkosenniemiellä yrittäjyyskasvatuksessa tarkoitus onkin viedä toimintaa eteenpäin mukana olevien nuorten ehdoilla, jotta voidaan vahvistaa nuorten asemaa sekä heidän päätöksenteon merkitystä. Nuorten ehdoilla edetessä korostuu nuorten kuuntelemisen ja kohtaamisen tärkeys. Nuorten kohtaamisen tarkoituksena on purkaa mahdollisia epävarmuustekijöitä ja auttaa nuorista yhä aktiivisempia toiminnan osapuolia. Nuorten näkökulmasta yrittäjyyskasvatus antaa tilaisuuden työskennellä yhdessä uusien ammatti-ihmisten kanssa sekä kasvattaa rohkeutta tarttua uusiin haasteisiin. Näin ollen osallistamisen avulla nuorille avautuu selkeämmin pienen paikkakunnan konkreettiset mahdollisuudet ja haasteet.

4 OPINNÄYTETYÖSSÄ KÄYTETYT KEHITTÄMISMENETELMÄT

4.1 Aineistonhankinta ja kehittäminen

Opinnäytetyössä on käytetty observointia eli havainnointia aineistonhankintamenetelmänä. Havainnoinnit kohdistuvat yleisesti ihmisten toimintaan sekä käyttäytymiseen ja niitä voidaan tehdä ihmisten verbaalista ja nonverbaalista ilmaisusta. Opinnäytetyöhön kerätyn aineiston hankinnassa on hyödynnetty osallistuvaa havainnointia, jossa havainnoija on ollut aktiivisesti läsnä ilmiössä, jota havainnoidaan. Kuten havainnointimenetelmässä yleensä, opinnäytetyötä varten tehtyjä havaintoja on dokumentoitu tekemällä muistiinpanoja ja valokuvaamalla. (Anttila 2015.)

Opinnäytetyöhön tehdyn havainnoinnin tarkoituksena on ollut kerätä teemaan liittyvien jo olemassa olevien tietojen tueksi aineistoja Kaikkien vastuulla! -hankkeen yrittäjyyskasvatukseen liittyvistä tapahtumista. Pohdinta yrittäjyyskasvatuksesta perustuu siis kerättyihin aineistoihin. Olemassa olevan tiedon ja hankitun aineiston tarkoituksena on mahdollistaa niiden peilaaminen ja soveltaminen toimeksiantajan tarpeisiin, jotta pystytään rakentamaan perusteltu toimintamalli Pelkosenniemen kunnan yrittäjyyskasvatukselle. Havainnoinnin aineistoja käsitellään laajemmin opinnäytetyön luvussa 5.

Observoinnin lisäksi opinnäytetyö kehittämismenetelmänä analysoidaan Pelkosenniemen kunnan yrittäjyyskasvatusta SWOT-analyysin avulla. Analyysiä käyttämällä tunnistetaan vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. Analyysiä käytetään ongelmien tunnistamisessa ja analysoimisessa sekä toiminnan kehittämisen apuvälineenä. Opinnäytetyön SWOT-analyysin tarkoituksena on kuvata ja mallintaa kahden eri ulottuvuuden kautta, millaisia vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia liittyy Pelkosenniemen kunnassa toteutettavaan yrittäjyyskasvatukseen. Analyysin ulottuvuuksia ovat kunnan sisäisen ympäristön vahvuudet ja heikkoudet sekä muualta ulkoisesta ympäristöstä tulevat mahdollisuudet ja uhat. Opinnäytetyön SWOT-analyysissä tarkastellaan tehtyjen havaintojen ja keskusteluiden myötä kerättyä aineistoa.

4.2 SWOT-analyysi kehittämismenetelmänä

SWOT-analyysi on strategiatyökalu, joka sisältää organisaation, projektin tai hankkeen vahvuuksien, heikkouksien, uhkien ja mahdollisuuksien analyysin. Analyysi on kuitenkin erittäin moneen tarkoitukseen sopiva arviointimenetelmä, joten sitä voidaan hyödyntää toiminnan koko laajuuden tarkastelussa tai vain yhden toiminnan osa-alueen havainnoinnissa. Analyysiä käytettäessä on kuitenkin tärkeää pystyä rajaamaan tarkasti kulloinkin analysoitavana oleva kohde, jotta analyysin tuloksista saadaan mahdollisimman hyviä ja vertailukelpoisia. (Lindroos & Lohivesi 2010, 219.)

SWOT-analyysin tulokset voivat olla ristiriitaisia, sillä samat asiat voivat ilmetä heikkouksina sekä vahvuuksina ja mahdollisuuksina sekä uhkina. Tämä johtuu siitä, että monet luokiteltavat asiat ovat subjektiivisia eli asian luonne muuttuu siitä riippuen, mistä näkökulmasta asiaa tarkastellaan. Jotta analyysistä tulisi mahdollisimman vertailukelpoinen, voidaan ristiriidan syntymistä ehkäistä käyttämällä useampaa SWOT-taulukkoa rinnakkain. Näin voidaan esimerkiksi erotella toiminnan nykyhetken arviot, ja arviot, jotka mahdollisesti vaikuttavat toimintaan myöhemmin tulevaisuudessa. Valmiin ja selkeästi rakennetun SWOT-analyysin pohjalta voidaan tehdä päätelmiä, joiden avulla pystytään muuttamaan arvioidut heikkoudet vahvuuksiksi ja tulevaisuuden uhat mahdollisuuksiksi. Lopullinen tulos analyysistä on kokonaisvaltainen nykyhetken ja tulevaisuuden kattava. (Lindroos & Lohivesi 2010, 220.)

Kaksiosainen SWOT-analyysi valikoitui tämän opinnäytetyön kehittämismenetelmäksi juuri sen vuoksi, että se sallii tulevaisuuden arvioinnin samalla, kun pystytään tarkastelemaan nykypäivän toiminnan tilaa. Niin kuin edellisessä tekstikappaleessa on todettu, kaksiosaisen analyysin avulla pystytään luomaan yrittäjyyskasvatuksesta selkeämpi analyttinen kokonaisuus, josta tiedon erottelu ja poimiminen ovat helpompaa. Nykyhetkeä arvioivassa analyysin osassa avataan yrittäjyyskasvatuksen lähtökohtaa ja sen tämän hetkistä toiminnan tilaa, kun taas tulevaisuutta ennustavassa tai arvioivassa osassa pyritään valottamaan, mihin suuntaan yrittäjyyskasvatusta tulisi viedä ja kehittää, jotta sen toiminta ja kehittyneiden yritysideoiden toiminnan jatkumo voidaan mahdollistaa Kaikkien vastuulla! -hankkeen päätyttyäkin. Näin

ollen mahdollistetaan myös yrittäjyyskasvatuksen hyöty elinkeinollisesti Pelkosenniemen kunnalle.

4.3 Yrittäjyyskasvatuksen SWOT -analyysi

Kaikkien vastuulla! -hankkeen yrittäjyyskasvatuksen SWOT-analyysi on toteutettu tiedon hankinnan, aineiston keruun sekä näiden soveltamisen yhteistyönä. SWOT-analyysiin on koottu yhteen jo olemassa olevaa teoria- ja vertaistietoa sekä aineistoa, jota on kerätty pitkin opinnäytetyöprosessia yrittäjyyskasvatuksen toimintapäivistä. Kerättyä tietoa ja aineistoa on sovellettu Pelkosenniemen kunnassa vallitseviin olosuhteisiin ja resursseihin sekä muihin yrittäjyyskasvatukseen vaikuttaviin tekijöihin ja ilmiöihin. Kokonaisuudessaan yrittäjyyskasvatuksen SWOT-analyysin tarkoituksena on tarjota toimeksiantajalle ja muille yrittäjyyskasvatuksessa mukana oleville tahoille arviointikokonaisuus yrittäjyyskasvatuksen merkityksestä nuorille. Laadituissa taulukoissa analysoidaan Pelkosenniemen nuorille suunnattua yrittäjyyskasvatusta ja sen toimintaan vaikuttavia negatiivisia ja positiivisia ominaisuuksia sekä tänä päivänä, että tulevaisuudessa.

Nykypäivän analyysi yrittäjyyskasvatuksesta koostuu tekijöistä, joilla on vaikutusta yrittäjyyskasvatustoimintaan ja myös siihen osallistuviin nuoriin. Pelkosenniemen kunnalla on paljon positiivisia tekijöitä, jotka edesauttavat yrittäjyyskasvatuksen toimintaa sekä kannustavat nuoria toimintaan mukaan. Moni näistä tekijöistä nousee tärkeänä esille, sillä toiminnan sisäisenä ympäristönä on pieni kunta ja sen resurssit. Pienen kunnan vahvuudet ja heikkoudet kulkevat usein rinnakkain, joten positiivisten tekijöiden vahvistamiseksi toiminta vaatii jatkuvaa kehitystyötä ja tulevaisuuteen panostamista.

Pelkosenniemellä yrittäjyyskasvatustoiminnassa on mahdollista tarjota hyvin yksilöllistä ohjausta, sillä osallistuvien nuorten määrä on suhteellisen pieni ja paikkakunnan nuorista ovat mukana ne, joilla on motivaatiota ja aitoa mielenkiintoa yrittäjyyttä ja omatoimista elinkeinoa kohtaan. Kunnan erilaisten hanketöiden ja nuorten hyvinvointia lisäävien toimintojen onnistuminen vaativat kuitenkin vahvaa tukiverkostoa, kehitysmuotoisyyttä sekä kannustamista.

Yrittäjyyskasvatuksen ympärille rakentunut tukiverkosto hanketyöstä, koulusta ja alueen yrittäjistä mahdollistavat monipuolisen ja joustavan ympäristön nuorten ideoiden ja visioiden kehittämiseksi ja toteuttamiseksi. Jotta nämä kunnalliset tukijat kykenevät antamaan nuorille mahdollisimman vakaan ja tietorikkaan tukiverkon, täytyy heidän motivaatiota pitää yllä työympäristössä. Näiden tukijoiden lisäksi tärkeinä nuorten tukijoina ovat myös heidän perheet ja läheiset, joiden kannustus on ensiarvoisen tärkeää nuorten eteenpäin ohjaamisessa. Tämän vuoksi kestävä kehitysmyönteisyyden löytäminen kunnasta vaatii myös perheiden ja läheisten motivointia toimintaan mukaan tuomalla esille esimerkiksi sitä, kuinka tärkeää heidän panoksensa ja kannustuksensa ovat nuorten päätöksenteossa (Taulukko 1).

Sisäisen ympäristön vaikutteiden lisäksi yrittäjyyskasvatuksen toimintaan vaikuttavat ulkoisesta ympäristöstä tulevat tekijät (Taulukko 1). Näihin tekijöihin on haastavampi valmistautua ja vaikuttaa, sillä muutokset kohdistuvat yleensä alueen elinkeinoelämään sekä taloudelliseen tilanteeseen. Nämä vaikutteet voivat olla kansallisempia ja vaikuttaa kuntaan ja sen toimiin epäsuorasti. Kunnan ja sen elinkeinon kehittyminen luovat mahdollisuuksia uudelle toiminnalle. Kehityksen, resurssien ja uuden osaamisen kohdentamisella pystytään kunnan toimintaa kehittämään niin, että se luo entistäkin enemmän mahdollisuuksia ja toimintapaikkoja nuorille. Nuorten osallistaminen kunnan yritys- ja elinkeinoelämään vaatii kuitenkin alueellista yhteistyötä toimijoiden kesken ja mahdollisesti ulkopuolista koulutus- ja kehitysapua osaamisen vahvistamiseksi ja monipuolistamiseksi. Ulkopuolinen ympäristö tuo mukanaan uusia trendejä ja vaikutteita, joita huomioimalla pienen kunnan yritys- ja elinkeinoelämää voidaan muokata tulevaisuuden kehityssuunnan mukaisesti uhat huomioon ottaen.

Taulukko 1. SWOT-analyysi Pelkosenniemen yrittäjyyskasvatuksesta

Positiiviset		Negatiiviset
Sisäinen ympäristö	Vahvuudet <ul style="list-style-type: none"> • Mahdollisuus yksilöllisyyteen • Vahva paikkaidenteetti • Kehitystyön motivaatio • Elinkeinon tukiverkosto • Yhteisöllisyys • Hanketyö nuorten viihtyvyyden hyväksi 	Heikkoudet <ul style="list-style-type: none"> • Pienen kunnan haasteet • Heikko motivaatio • Tuen ja kannustuksen vähäisyys kotoa • Kehityksen tarpeen ymmärtäminen • Yritysideoiden jämähtäminen
Ulkoinen ympäristö	Mahdollisuudet <ul style="list-style-type: none"> • Vanhempien tuki toiminnan tukemiseksi • Kunnan ja elinkeinon kehittyminen sopivaksi nuorille • Trendit ja vaikutteet • Ulkopuolinen koulutus- ja kehitysapu 	Uhat <ul style="list-style-type: none"> • Taloudellinen tilanne • Alueellinen kilpailu yhdistysten välillä • Resurssien vähäisyys tai epätasainen jakautuminen

Tulevaisuuden SWOT-analyysissä (Taulukko 2.) huomio on kiinnitetty arvoihin, jotka mahdollisesti vaikuttavat Pelkosenniemen nuorten yrittäjyyskasvatukseen ja yrittäjyys orientoituneisuuteen tulevaisuudessa. Tulevaisuudessa sisäisen ympäristön vahvuudet voivat perustua kehittyvään ja kilpailukykyiseen kuntaan. Kehitystyön ja strategisen suunnittelun avulla, voidaan edesauttaa kunnan positiivista kehityssuuntaa ja vahvistaa tukevaa pohjaa esimerkiksi koulutus- ja yritystoiminnalle. Koska Pelkosenniemen kunnan elinkeinotoiminnan tulot perustuvat vahvasti matkailuun, säteilevät Pyhätunturin matkailukeskuksen menestyksen vaikutukset myös yrityksiin ja tätä kautta yrittäjyyden uuteen sukupolveen (Elinkeinostrategia 2017). Uuden sukupolven yrittäjien ansiosta, yrittäjyyselinkeinon voidaan hanke- ja opetustyön avulla tuoda uusia tekijöitä ja vaikutteita koko elinkeinon kehittämiseksi ja kasvattamiseksi.

Tulevaisuuden haasteet (Taulukko 2.), joilla voi olla vaikutusta nuorten yrittäjyyskasvatukseen ja sen myötä Pelkosenniemen yrittäjyyteen, liittyvät vahvasti koulutukseen, työllistymiseen sekä kunnan aineettomiin resursseihin kuten osaamiseen. Pelkosenniemen kunnan koulutusmahdollisuudet ovat

rajatut, joten vaatimustasojen nousun myötä on todennäköistä, että kouluttautuminen tapahtuu tulevaisuudessa entistä useammin kunnan ulkopuolella kaupunkikeskittymissä, joihin on rakentunut tiivis koulutusverkosto. Koulutusmahdollisuuksien lisäksi työllistyminen voi olla tulevaisuudessa iso tekijä siinä, pysykö hankittu ammattitaito ja osaaminen kunnan sisällä vai siirtykö se työpaikkojen ja koulutusmahdollisuuksien perässä pois kunnan resurssivaroista.

Resurssivarioihin voi vaikuttaa myös ulkoisesta ympäristöstä tulevat taloudelliset muutokset sekä valtion laki- ja linjausmuutokset, jotka koskevat yrittäjyyttä elinkeinona tai esimerkiksi verotusta. Toimintaan vaikuttava ulkoinen ympäristö tuo myös paljon mahdollisuuksia. Vaihtelevien työllisyystilanteiden vuoksi tulevaisuudessa yrittäjyyden merkitys voi kasvaa entistä enemmän, sillä se voi muodostaa varmemman pohjan yksilö- tai perhetaloudelle. Myös globaalien ja kansallisten vaikutteiden ja kehittyvien hanketoimintojen pohjalta pystytään havaitsemaan uudenlaisia toimintamalleja ja kehitettäviä ideoita yrittäjyyden vahvistamiseksi

Taulukko 2. Tulevaisuuden SWOT-analyysi Pelkosenniemen yrittäjyyskasvatuksesta

Positiiviset		Negatiiviset
Sisäinen ympäristö	Vahvuudet <ul style="list-style-type: none"> • Kehittyvä ja kilpailukykyinen kunta. • Matkailuelinkeino kasvu • Kunnan sisäinen motivaatio ja kehitystyö • Nuoret yrittäjät ja elinkeinon kehitys 	Heikkoudet <ul style="list-style-type: none"> • Aineettomien resurssien monipuolisuus (esim. osaaminen ja koulutus) • Koulutusmahdollisuudet • Työllistymismahdollisuudet • Ammattitaidon ja osaamisen siirtyminen kunnan ulkopuolelle
Ulkoinen ympäristö	Mahdollisuudet <ul style="list-style-type: none"> • Yrittäjyyden merkityksen kasvu. • Globaalit ja kansalliset vaikutteet • Kehittyvä hanketoiminta • Digitalisaatio verkostoituminen 	Uhat <ul style="list-style-type: none"> • Työ- ja opiskelupaikkojen keskittyminen kaupunkeihin. • Vaatimustason kasvu ja muutokset • Talouden muutokset • Kunnan sisäisen vieraantumisen • Yrittäjyyden linjaukset

5 NUORTEN YRITTÄJYYSKASVATUS PELKOSENNIEMELLÄ

5.1 Kaikkien vastuulla! -hankkeen toiminnallinen yrittäjyyskasvatus

Kaikkien vastuulla! -hanke on aloittanut Pelkosenniemen kunnassa ja sen lähialueilla toiminnallisen yrittäjyyskasvatuksen, jonka tarkoituksena on tukea nuorten hyvinvointia ja viihtyvyyttä hankkeen päätavoitteen mukaisesti. Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on se, että nuoret pystyvät rakentamaan kokonaisvaltaisen käsityksen kotipaikkakunnan työllistymismahdollisuuksista sekä elinkeinoelämästä. (Hankesuunnitelma 2016.)

Tässä osiossa käsitellään opinnäytetyöprojektin aikana kerättyjä aineistoja Kaikkien vastuulla! -hankkeen tapahtumista. Käsittelyssä on Pelkosenniemen kunnan yrittäjyyskasvatukseen osallistuvilta yrittäjiltä ja nuorilta saadut tiedot ja mielipiteet Pelkosenniemen kunnan nykyisestä elinkeino- ja yrittäjyyskasvatuksesta, sekä tulevaisuuden tarpeista. Havainnoinnin tarkoituksena on ennen kaikkea ollut hakea nuorten ajatuksia, mielipiteitä ja kokemuksia yrittäjyyskasvatuksesta ja siihen liittyvistä teemoista. Tämän luvun kappaleissa aineisto pohjautuu vahvasti Pelkosenniemellä toteutettuun yrittäjyyskasvatuskoulutukseen, sillä pohdinnat perustuvat vahvasti tehtyihin havainnoiteihin.

5.2 Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet

Yleisesti yrittäjyyskasvatuksen yhteydessä puhutaan sen suurista tavoitteista, jotka rakentuvat käsityksestä, että yrittäjyys ja sen määrä luovat talouden selkärangan ja ovat suorasti tai epäsuorasti yhteydessä toiminta-alueen elinvoimaisuuteen. Tätä tavoitemallia käytetään myös uuden yrittäjäsukupolven kasvatustavallissa. Yrittäjyyskasvatuksessa tulee kuitenkin määritellä, millaista yrittäjyyttä käsitellään ja, mitkä ovat kasvatuksen tavoitteet, jotta pystytään kohdentamaan kasvatus oikealle kohderyhmälle, eikä vain pyritä kasvatuksessa väkinäiseen yrittäjien määrän kasvattamiseen. (Ristimäki 2007, 34.)

Nuorille kohdistetussa yrittäjyyskasvatuksessa on kannattavaa antaa yrittäjyydelle määritelmä, joka kuvaa yrittäjyyttä urana ja uravaihtoehtona. Tätä

määritelmää puoltaa se, että kasvatustoiminnan tarkoituksena on auttaa nuoria tekemään päätöksiä, joilla on vaikutusta heidän tulevaisuudelleen. Tätä nykyä, yhä enemmän, nuoret kohtaavat uravalintaan liittyviä kysymyksiä, joissa vahvana vaihtoehtona on yrittäjyys. Näin ollen yrittäjyyskasvatuksen tehtävänä on auttaa nuoria tulevaisuuden valintatilanteissa selviämään niistä itselleen sopivalla tavalla. (Ristimäki 2007, 34–35.)

Oikein menetellyn yrittäjyyskasvatuksen kautta nuorille pystytään rakentamaan totuudenmukainen kuva paitsi yrittäjyydestä, mutta myös sopivuudesta kyseisen työnteon rooliin. Kun yrittäjyyskasvatuksessa on menetelty oikein, voi sen seurauksena yhä useampi nuori valita eteen tulevissa uraa koskevissa valintatilanteissa yrittäjyyden. Valinta syntyy helpommin, koska yrittäjyyskasvatuksen avulla annettu tieto yrittäjyydestä vähentää epätietoisuutta yrittäjyysvalinnan seurauksista. (Ristimäki 2007, 35.)

5.3 Yrittäjyyskasvatus Pelkosenniellä

Pelkosenniellä yrittäjyyskasvatukseen osallistuu 26 oppilasta 5–9 luokilta sekä eri vierailijoita yritysmaailmasta. Vetovastuussa yrittäjyyskasvatuksesta on ohjausryhmä johon kuuluvat Kaikkien vastuulla! -hankkeen hanketyöntekijä Heikki Arvola, Pohjoisimman Lapin Leader ry:n projektipäällikkö Hilma Heikkinen, yrittäjä Anna-Kaisa Luoma-aho ja Pelkosenniemen koulun rehtori ja sivistystoimenjohtaja Aki Koivisto sekä Pelkosenniemen elinkeinokoordinaattori Mika Tenhunen. Yrittäjyyskasvatus on ajoitettu keväälle 2017 osaksi oppilaiden koulutyötä. Tämän tarkoituksena on, että pitkin kevättä toteutettava yrittäjyyskasvatus antaisi konkreettisen mahdollisuuden työllistymiselle tai oman työpaikan luomiselle kesälle 2017.

Kevään 2017 tapaamisissa nuoria kannustettiin viemään syntynyttä liike- ja yritysidea eteenpäin osallistuvien yrittäjävieraiden ohjeistaessa heitä. Prosessin aikana nuorille opetettiin konkreettisesti, mitä yrittäminen on ja mitä se käytännössä merkitsee. Nuoria avustettiin havainnoimaan yrittäjyyteen tarvittavia valmiuksia ja asioista, joista yrittäjyyttä lähdetään rakentamaan sekä, kuinka yrittäjäksi tullaan. Nuorille haluttiin tuoda myös esille vaihtoehtoja yritystaitojen

oppimiselle. Tarkoituksena oli selkeyttää sitä, että vaikka yrittäjyys lähtee itsestä, täytyy sitä myös opiskella ja kokea työmaailman kautta.

5.4 Uusia yrityksiä rakentamassa

Yrittäjyyskasvatuksen aloituskerralla, loppuvuodesta 2016, nuorille annettiin tehtäväksi mietiskellä mahdollisia yritys- ja liikeideoita, joita lähdetäisiin kehittämään eteenpäin yrittäjyyskasvatuksessa keväällä 2017. Kevään ensimmäisellä yrittäjyyskasvatuksen toimintapäivässä 13.2. nuoret pääsivät esittelemään omat ideansa ja he pohtivat omia positiivisia ja kehitettäviä ominaisuuksiaan, joilla on vaikutusta yrittäjänä toimimiseen. Jotta nuorten oppimisympäristöstä saatiin rakennettua mahdollisimman monipuolinen, jaettiin nuoret pohtimaan yrittäjyyttä ja annettuja tehtäviä ryhmiin, jotka koottiin ammattialoittain, joita kohtaan nuoret olivat osoittaneet mielenkiintoa. Toimintapäivän lopuksi oli syntynyt useita potentiaalisia yritysideoita: Pop up –ravintola, lastenvahtipalvelu, moottoritoimistekoneiden korjaamo, koirahoitola, taide galleria, kanihoitola sekä peliyhtiö.

Yrittäjyyskasvatus jatkui Pelkosenniellä 16.3., kun ohjausryhmä ja nuoret kokoontuivat jälleen yhteen. Toisen ohjauskerran aiheena oli käydä läpi yrittämisen perusteita. Eri yritysideoiden takana olevat ryhmät pääsivät keksimään omalle yritykselleen nimeä sekä visuaalista ilmettä. Pohdinnassa olivat myöskin yritysmuodot sekä selkeän liiketoimintasuunnitelman rakentaminen. Tällä ohjauskerralla yritysideoista vahvan kehityssuunnan ottivat lastenvahtipalvelu ja Pop up –ravintolasta kehittyneet kesäinen kahvilakioski sekä pizzeria. Myös moottoritoimistekoneiden korjaamolle on Pelkosenniellä hyvä kehitysmahdollisuus, sillä sitä pystyttäisiin yhdistämään siellä jo toimivaan rassauspajaan.

Kolmannessa toiminnanohjauksessa 27.3. yhdessä nuorten kanssa päätettiin lastenvahtipalvelua sekä molempia Pop up –ravintoloita lähteä kehittämään eteenpäin niin, että niitä ainakin yksi toteutettaisiin kevään 2017 aikana. Näin ollen toteutuksien kannalta kahdella viimeisellä ohjauskerralla nuorille tarjottiin opastusta yritysten markkinointiin sekä taloushallintoon liittyvissä asioissa. Käsiteltäviä asioita oli muiden muassa taloussuunnitelma, rahoitus sekä

kannattavuuslaskelmat ja markkinoinnista viestintä, visuaalisuus sekä suunnitelmallisuus.

Eteenpäin kehitettyjen yritysideoiden joukosta ensimmäisenä lähdettiin toteuttamaan Pop up Pizzeria. Nuoret halusivat toteuttaa Pop up –ravintolastaan testauspäivän, jonka myötä toimintaa pystyttäisiin kehittämään eteenpäin, mahdollisesti Pelkosenniemen järjestettävää kesätapahtumaa varten. Nuorten ravintola toimi päivän ajan 18.4. Pelkosenniemen koululla. Koulu valikoitui toteutustilaksi, sillä siellä oli tarvittavat resurssit toteutukseen, kuten ruokasali ja keittiövarustukset. Ravintolan asiakkaat olivat kutsuvieraita, joille oli lähetetty erillinen kutsu Pop up –ravintolaan. Ennen Pop up –ravintolan toteutusta nuorilla oli mahdollisuus hakea kokemusta pizzojen valmistamisesta koulun kotitaloustunnilla sekä nuorisotyön järjestämässä kokkikerhossa. Nuorten työtä helpottamaan tähän ravintolakokeiluun ei otettu mukaan lainkaan taloudellista puolta vaan asiakkaille ravintolan palvelut sekä tarjottavat olivat maksuttomia.

Pop up Pizzeriaa oli toteuttamassa yhteensä seitsemän nuorta sekä ohjaajina hanketyöntekijä Heikki Arvola ja minä. Ravintolan valmisteluissa avustamassa oli myös Pelkosenniemen koulun koulunkäyntiavustaja. Ravintola oli avoinna tiistaina 18.4.2017 kello 17:00 – 19:00. Ravintolan avausta valmisteltiin ryhmässä yhdessä nuorten kanssa muutama tunti ennen avausta, jolloin saatiin tehtyä keittiössä esivalmistelut ja salissa ravintolamiljöön luonti (Kuvio 2). Pop up Pizzeriaan kutsuttiin 15 henkilöä. Kutsuvieraiden joukossa oli Pelkosenniemen kunnanjohtaja, kunnanvaltuutettuja, nuorisotyöntekijöitä, Pelkosenniemen koulun henkilökuntaa sekä paikallisia yrittäjiä. Kutsuvieraslista rakennettiin nuorten ehdoilla, heille annettiin mahdollisuus kutsua paikalle niitä henkilöitä, jotka nuorten mielestä ovat mukana tukemassa nuorisotoimintaa kunnassa. Pop up Pizzerian valmisteluissa ryhmä sai tukea paikallisilta yrittäjiltä. Yrittäjiltä saatiin lahjoituksina tarvittavia keittiövälineitä sekä pizzan valmistus raaka-aineita pystyttiin hankkimaan paikallisen ravintolayrittäjän kautta. Toteutukseen vaaditut tavarat löytyivät valmiiksi Pelkosenniemen koululta tai ne saatiin yrityksiltä, ja kokeilun raaka-aineet kustansivat kokonaan Kaikkien vastuulla! -hanke.

Pop up Pizzeriassa asiakkaille tarjottiin alkusalaattibuffet sekä yksi pizza sekä juomat (Kuvio 2). Tarjoiltavat olivat asiakkaille maksuttomia, mutta he saivat

kuitenkin jättää omantunnon mukaan maksua nuorille käytettäväksi myöhemmin keväällä toteutettavaa ravintolavierailua varten. Kaiken kaikkiaan ravintolassa vieraili 14 asiakasta, joita salin puolella palveli kolme henkilöä ja keittiössä toimi 4 henkilöä. Yleinen ilmapiiri pizzeriassa oli rento, lämmin ja kannustava. Vierailevista asiakkaista huokui kannustus nuoria kohtaan, sillä vaikka nuoria jännitti, asiakkaat auttoivat nuoria toimimaan oman rennon olemuksensa ansiosta. Nuoret valmistivat pizzat keittiössä ammattilaisten elkein ja ne tarjottiin asiakkaille odotusta ja intoa täynnä.

Palaute, jota nuoret saivat asiakkailtaan, oli positiivista. Asiakkaat olivat hyvin otettuja nuorten ahkerasta panoksesta toimintaan ja kertoivat olleensa erittäin tyytyväisiä tarjoiluihin. Asiakkaat osoittivat myös innostusta toiminnan jatkumista kohtaan. Usealta asiakkaalta tulikin kysymys, koska pizzeria toteutetaan uudelleen. Pizzeriatoiminnan jatkuminen, voi olla erittäin todennäköistä, sillä viisi nuorta seitsemästä haluaisi olla mukana toiminnassa uudelleen. Päivän päätteeksi nuoret olivat ylpeitä itsestään ja totesivat, että kaikki sujui hyvin ja ravintolassa toimiminen oli mukavaa. Kun nuorilta kysyttiin olisiko joitakin asioita voinut tehdä toisin, he kertoivat, että kutsuvieras määrä olisi voinut olla isompi. Yhteisesti päätettynä pizzerian testaukseen kutsuttiin 15 henkilöä, mutta keittiöhenkilökunnan mielestä pizzojen leipominen loppui ennen kuin se ehti edes alkaa. Seuraavaan toteutukseen nuoret voivat tietoisesti ja kokemuksen myötä kutsua enemmän asiakkaita.

Pop up Pizzeria oli ensimmäinen yrittäjyyskasvatuksessa toteutettu yritysidea. Kaiken kaikkiaan kokeilu onnistui erittäin hyvin ja se yllätti kaikki mukana olleet toimijat positiivisesti. Yrittäjyyskasvatuksen alkutaipaleen epäilyksien jälkeen, nuoret pääsivät kokemaan tärkeän onnistumisen ja oman merkityksensä toiminnan kannalta. Nuorten ohjaajille tärkein palaute oli se, että nuorille oli syntynyt aito innostus jatkaa ja kehittää toimintaa tulevaisuudessa. Pop up Pizzeria oli aito ja konkreettinen esimerkki siitä, millaista toimintaa yrittäjyyskasvatuksen kautta pystytään luomaan. Toimintaa voidaan aloittaa rajoitetusti ja kokeilumielisesti, jonka jälkeen ja onnistumisen kautta voidaan aloittaa suuremman urakan toteuttaminen.

Kuvio 2 Nuorten järjestämä Pop up Pizzeria 18.4.2017. Kuvat: Hanna Lehtola

5.5 Yrittäjyyskasvatus nuorten näkökulmasta

Yrittäjyyskasvatuksen toimintapäivissä tehdyn aineiston keruun tarkoituksena oli hakea nuorten ajatuksia, mielipiteitä ja kokemuksia yrittäjyydestä yrittäjyyskasvatuksesta sekä näihin oleellisesti liittyvistä teemoista. Koska yrittäjyyskasvatukseen osallistuvien nuorten ikäjakauma oli 11–15 vuotta, asetti se haastetta aineiston keräämiseen, sillä iästä riippuen nuoret käsittelivät ja ymmärsivät tietoa erilaajuisesti. Kuitenkin yleiskäsitykset ja mielipiteet oli mahdollista kerätä ikäjakaumasta huolimatta.

Kasvatukseen osallistuvien nuorten kohdalla oli tärkeää aloittaa tietoperustan rakentaminen peruskäsitteistä, kuten siitä, mitä yrittäjyys on ja, millaisia ovat nuorten käsitykset siitä. Nuorten kanssa keskusteltaessa käsitys ja ajattelumalli

yrittäjyydestä oli valtaosin positiivinen, kuitenkin moni heistä totesi, että yrittäjyyskasvatukseen osallistuminen oli valtasy siihen, miksi käsitys yrittäjyydestä oli kääntynyt positiivisempaan valoon. Muutamissa keskusteluissa kävi ilmi, että yrittäjyys koettiin haastavaksi ja aikaa vieväksi, mutta näihin mielikuviiin haluttiin saada muutos yrittäjyyskasvatuksen kautta.

Melkein kaikille nuorista yrittäjyys tarkoitti sitä, että yrittäjänä on mahdollista toimia itsensä työllistäjänä ja pomona. Ja tällöin itsellä on valta hallita sitä, mitä itse haluaa tehdä ja, kuinka yritystoimintaa toteutetaan. Vaikka suurin osa nuorista jakoi tämän mielikuvan, vain muutama heistä kertoi myös itsensä työllistämisen hankaluudeksi riskienhallinnan ja toiminnan rahoittamisen sekä pääoman tarpeen. Yrittäjyyskasvatuksen tarkoituksena rikastuttaa käsitystä yrittäjyydestä myös haasteellistenkin alueiden osalta.

Vaikka suurimmalle osalle nuorista yrittäjyys tarkoitti mahdollisuutta työllistää itsensä, muutama nuorista nosti myös esille, että yrittäjyys on mahdollisuus luoda työpaikkoja myös muille ihmisille. Yrittäjäperheistä tulevat nuoret kertoivat pitävänsä tärkeänä sitä, että oman perheen työllistymisen jälkeen mahdollisuuksien puitteissa on tarpeellista tarjota työpaikka muutamalle ulkopuoliselle henkilölle.

Positiivinen suhtautuminen yrittäjyyteen näkyi keskusteluissa myös positiivisena suhtautumisena yrittäjyyskasvatukseen. Kysyttäessä omaa suhtautumista kasvatukseen, moni nuori hiljensi miettimää vastaustaan hetkeksi, mutta lopulta kaikki toteamukset vaikuttivat positiivisilta. Nuoret kuvailivat osallistuvansa kasvatukseen aidosta mielenkiinnosta ja avoimin mielin. Tähän lopputulemaan vaikuttavana tekijänä on ollut se, että yrittäjyyskasvatus haluttiin pitää vapaaehtoisena ja avoimena niille, joilla on todellista mielenkiintoa teemaa kohtaan ja näin edesauttaa mahdollisimman luovan työympäristön kehittymistä. Pelkosenniemen koulun kaikki kuusi 9. luokkalaista olivat ainoat oppilaat, jotka velvoitettiin osallistumaan yrittäjyyskasvatukseen koulun opetussuunnitelman perusteella.

Yrittäjyyskasvatuksen myötä nuoret halusivat saada lisää monipuolista tietoa yrittäjyydestä ja edistävää tietoa siitä, miten Suomessa yrityksen perustaminen on mahdollista. Millaisia juridisia asioita tulee ottaa huomioon ja, millä aloilla

yrittäjyyden perustaminen on kannattavaa työllistymisen perusteella. Nuoret pitivät yrittäjyyskasvatusta myös verkostoitumisen aloittamisena. Tärkeimmäksi asiaksi nuoret kuitenkin nostivat yrittäjyyden perusasioiden oppimisen. Heille tarkoitus on, että myöhemmässä vaiheessa pystytään siirtymään yrittäjyydessä pintaa syvemmälle ja käymään tarkempia asioita läpi, kun pohjalla on jo perustieto aiheesta.

Yleisen yrittäjyystietouden lisäksi nuorilla nousi paljon ajatuksia siitä, mihin asioihin yrittäjyyskasvatuksesta on hyötyä. Hyötyjen monipuolisuus toimi kannustimena tulla mukaan yrittäjyyskasvatuksen toimintaan. Nuorten mukaan tärkeimpiä hyötyjä, joita he toivovat saavansa yrittäjyyskasvatuksesta mukaan ovat itsevarmuus, vastuu omasta elinkeinosta, työ- ja yritys-elämän toiminnan ymmärtäminen sekä tietoa oman työuran rakentamiseen. Nuoret toivoivat myös, että he saisivat selkeän kuvan oman kotikuntansa työllistymistilanteesta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista. Heidän mukaansa tieto Pelkosenniemen työllistymisestä on tärkeää tulevaisuutta ajatellen.

6 URAVALINTANA MATKAILU

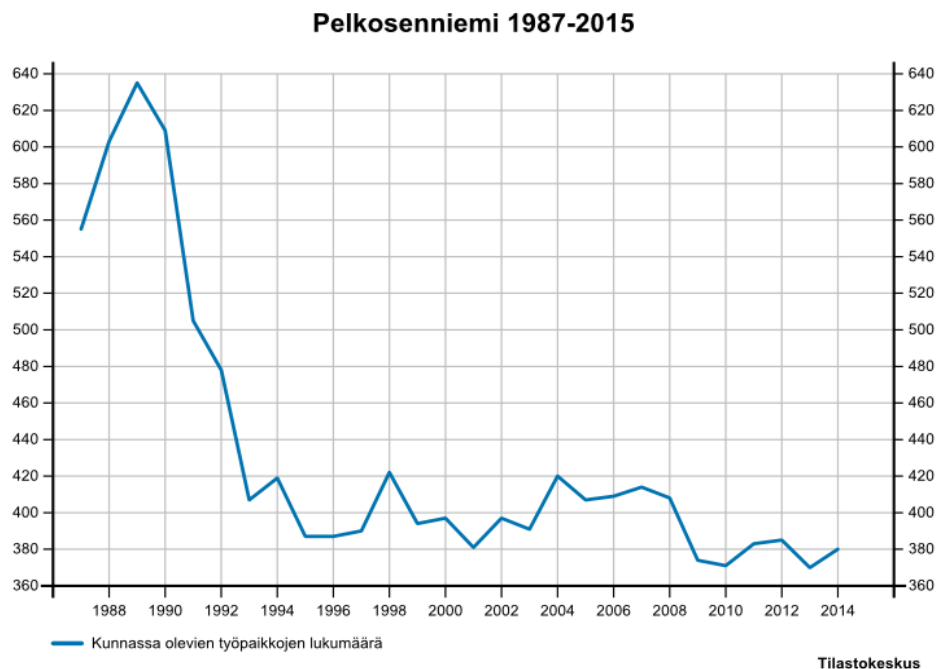
Pelkosenniellä elinkeinotoiminnan aktiivinen ja kauaskantoinen kehittäminen on keskeinen menestystekijä yritysmaailmassa. Paikallinen erikoistuminen sekä kansainvälistyminen yhdessä monipuolisen yhteistyöverkon kanssa edistävät yritysten tulosten kasvua. Pelkosenniemen kunnan tavoitteena yhdessä Pyhätunturin matkailualueen kanssa on luoda tunnettu ja monipuolinen kansainvälinen matkailun ja sitä palvelevan muun yritystoiminnan keskus. (Pelkosenniemi 2017.) Pelkosenniellä tulevaisuuden suunnittelu ja kehittäminen kohdistetaan matkailupalveluiden varaan ja näin matkailusta ja palvelutuotannosta tulee yhä suurempi osa kunnan elinkeinorakennetta

Pelkosenniemen nuorten yrittäjyyskasvatuksessa mielenkiinto matkailuun uravalintana oli yllätyksellisen vähäistä. Nuorten kiinnostus kohdistui enemmän muihin palveluammatteihin sekä teknologian mahdollistamiin kehityksellisiin ammattitehtäviin. Nuoret kuitenkin käsittävät matkailualan vahvan vaikutuksen kotikunnan alueella ja sen työllistämiskoivoman tärkeyden. Mahdollisuutta tulevaisuuden työllistymiselle matkailualalle ei kuitenkaan haluttu täysin sulkea pois. Vähäisen kiinnostuksen johdosta yrittäjyyskasvatus on yhä tärkeämmässä roolissa, kun puhutaan nuorten tulevaisuudesta omassa kotikunnassa.

Kun tarkastellaan matkailualaa Suomen mittakaavassa, on suomalaisten matkailu kotimaassa vielä 70 prosenttia koko maassamme tapahtuvasta matkailusta, mutta kuitenkin matkailu on kasvava toiminta-ala, sillä ulkomaalaisten matkailu kasvaa Suomessa 4–5 prosentin vuosivauhtia. Matkailuala on kokonaisvaltaisesti vahva ala täynnä mahdollisuuksia jo sen vuoksi, että alana se on todella työvoimavaltainen eikä sitä voida suuresti automatisoida digitalisoitumisenkaan myötä. Matkailualalla on myös paljon aluepoliittista valtaa ja sen vuoksi moni syrjäisempikin seutu elää ja kasvaa matkailualan takia. (VisitFinland 2017.) Pelkosenniemi on hyvä esimerkki tällaisesta seutualueesta.

Vuosina 2006–2011 matkailualan työllisyys kasvoi Lapissa 3,5 prosenttia ja sen myötä matkailuala ylittää monet Lapissa toimivat alat työllistäjinä moninkertaisesti. Kun tarkastellaan Lapin kauppalaan työllisyyttä, työllistää

matkailuala siitä 70 prosenttia ja monissa Lapin kunnissa matkailun osuus kokonaisvaltaisesta työllisyydestä on 40 prosentin luokkaa. Alan työllisyyden kasvaessa on yritystenkin määrä alalla kasvanut samassa ajassa 6,4 prosenttia. Suurin osa yrityksistä työllistää alle 10 henkilöä ja ovat näin ollen mikroyrityksiä, jollaisia esimerkiksi nuorilla on mahdollisuus perustaa heitä vahvasti työllistävälle alalle. Kuten Pelkosenniemen kunnassa monissa muissa Lapin syrjäisillä seuduilla matkailuelinkeinon paikallinen merkitys talouteen ja työllisyyteen korostuu, sillä kasvava palvelutarjonta hyödyttää myös paikallisia asukkaita. Matkailualan kasvu avustaa myös muiden toimialojen työpaikkojen ja yritysten kasvua. (Matkailun tutkimus- ja koulutusinstituutti 2017.)

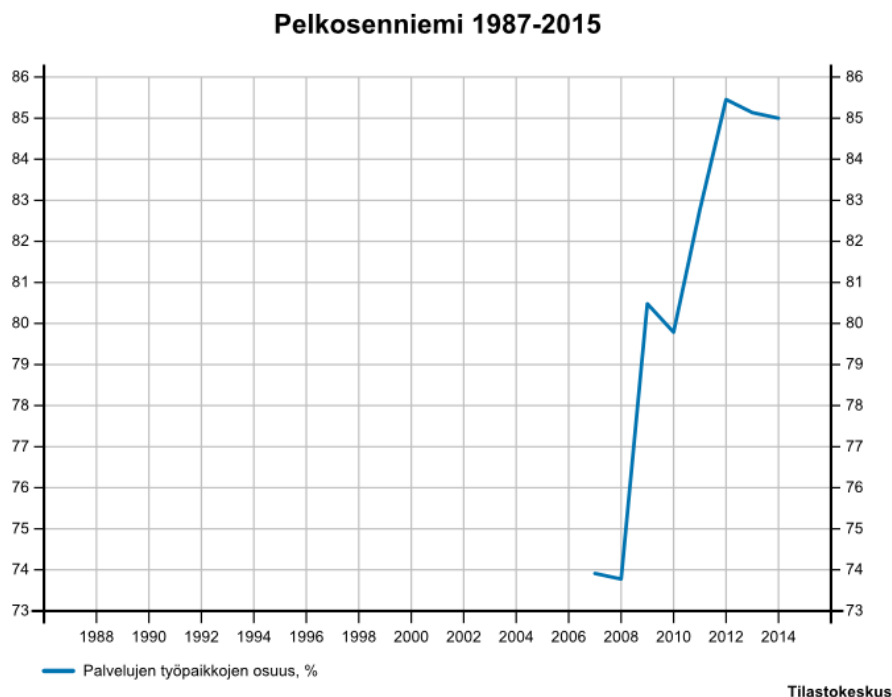

Kuvio 3. Pelkosenniemen kunnassa olevien työpaikkojen määrä (Suomen virallinen tilasto; Työvoimatutkimus 2017)

Pelkosenniemen kunnalle matkailuelinkeino on tärkeässä roolissa, sillä se vahvistaa kuntaa taloudellisesti ja lisää työllisyyttä sekä talouden kehitystä. Kun tarkastellaan Pelkosenniemen kunnan työpaikkojen määrää 1990-luvulta vuoteen 2014, on työpaikkojen määrä ollut radikaalissa laskussa pienistä elpymisistäkin huolimatta (Kuvio 3.) Päivittäispalveluiden väheneminen ja yritysten lopettamisen johdosta, vuoden 1999 hieman alle 640 työpaikasta on

tultu vuoden 2014 noin 380 työpaikkaan. (Suomen virallinen tilasto; Kuntien avainluvut 2014.)

Työpaikkojen määrän vähenemisen vuoksi tärkeää huomioida Pelkosenniemen kunnan rakenteessa se, että kuntana se on nuorten kunta. Kunnan tulevaisuuteen vaikuttaa, millaisiin valintoihin nuoret päätyvät ja millaisia mahdollisuuksia he kokevat kotikunnassaan olevan. Nuoret voivat kokea uran rakentamisen hankalaksi pienellä paikkakunnalla jo senkin takia, että ensimmäisen työpaikan saaminen on haastavaa. Tästä johtuen on yhä tärkeämpää neuvoa ja opettaa nuoria työllistämään itseään, sillä ura kotikunnassa on mahdollisesti siitä kiinni. Vaikka Pelkosenniemellä työpaikkojen määrä on laskenut viimeisen parinkymmenen vuoden aikana, on palvelutyöpaikkojen osuus työpaikkojen määrästä vuodesta 2007 asti ollut melkein yhtäjaksoisessa nousussa. Vuonna 2014 palvelutyöpaikkojen määrä oli hallitsevat 85 prosenttia (Kuvio 4.), joka voi olla verrattaessa siihen, että matkailupalveluiden ja yritysten määrä Lapin matkailualueilla.

Kuvio 4. Palvelujen työpaikkojen osuus Pelkosenniemen kunnan työpaikoista, % (Suomen virallinen tilasto; Kuntien avainluvut 2014)

7 POHDINTA

Yrittäjyyskasvatus on osa Kaikkien vastuulla! -hanketta Pelkosenniemellä, jonka tarkoituksena on tutustuttaa nuoret paikkakunnan elinkeinon ja osallistaa heitä siihen. Yrittäjyys on elinkeinona omavaltaista, minkä vuoksi on mahdollista toteuttaa itseään omilla ehdoilla, yhdessä elinkeinon tukiverkon kanssa. Nuoret totesivatkin, että mahdollisuus itsensä herruuteen on herättänyt mielenkiintoa yrittäjyyttä, ja sitä kautta yrittäjyyskasvatusta kohtaan. Nuorilla yrittäjyys voi lähteä pienestä toiminnasta liikkeelle, esimerkiksi kesätyönä tai koulunkäynnin oheistyönä. Nuoret voivat kasvattaa yritystoimintaa vuosien mittaan kokemuksen ja perehtyneisyyden kartuttua.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa, kuinka herätetään Pelkosenniemen kunnan nuorten mielenkiinto paikkakunnalla toimivaa yrittäjyyttä kohtaan ja, kuinka heidän osallisuuttaan siihen voitaisiin kasvattaa yrittäjyyskasvatuksen kautta. Mielenkiinnon herättämisessä tärkeässä osassa on ollut nuorten osallistaminen. Yrittäjyyskasvatuksen kautta nuoret ovat saaneet tietoa yrittäjyydestä ja näin kokevat aiheen helpommin lähestyttäväksi ja todennäköiseksi mahdollisuudeksi. Käytännön kokemuksen, kuten Pop up Pizzerian, myötä nuoret ovat saaneet tuntumaa yrittäjä toimimiseen ja positiiviset ajatukset kokeilusta osoittivat, että käytännön toteutukset synnyttävät mielenkiintoa yrittäjyyttä kohtaan.

Nuorilla yrittäjyys voi lähteä liikkeelle omista harrastuksista tai mielenkiinnonkohteista. Yrittäjyydestä voi myös vastavuoroisesti kehittyä harrastus. Pelkosenniemen nuorten mielestä harrastukset kuitenkin usein pysyvät vain harrastuksina, jotka tasapainottavat arkea koulun ohella. Näin ollen yrittäjyyskasvatus toimii myös nuorten osallistajana ja on näin mukana ehkäisemässä nuorten syrjäytymistä ja eriarvoisuutta. Koska yrittäjyyskasvatuksen tarkoitus on nuorten hyvinvoinnin edistäminen kunnassa, sen jatkumisen ja kehittämisen kannalta tulee huomioida tarvittavan tuen säilyminen sekä perheiden ja sidosryhmien osallistaminen toimintaan. Jatkumon mahdollistaminen vaatii myös tulevaisuuden analysointia ja toimintamallien kehittämistä. Kehittyvä elinkeno, erityisesti matkailuelinkeino, on riippuvainen

uusista toimijoista, jotka tuovat mukanaan uutta tietoa ja taitoa. Nuoret yrittäjät ovat tämän vuoksi avaimia kotipaikkakunnan elinkeinon ylläpitoon.

Yrittäjyyskasvatuksen avulla on saatu herätettyä nuorissa mielenkiintoa elinkeinoa ja yrittäjyyttä kohtaan, mutta tavoitteen saavuttamisessa on kuitenkin täytynyt ottaa huomioon se, että tällä hetkellä yrittäjyyskasvatuksessa aktiivisimmin ovat mukana 8.–9. luokkalaiset, jotka lähtevät parin seuraavan vuoden aikana kotikunnastaan opiskelemaan. Nuoremmat mukana olevat jäsenet seuraavat vireille laitettua Pop up -toimintaa, joten kenties he inspiroituvat toteuttamaan omia yritysideoitaan lähitulevaisuudessa esimerkkejä nähtyään. Tämä opinnäytetyö toimii lopputyön lisäksi raporttina Kaikkien vastuulla! -hankkeen yrittäjyyskasvatustoiminnasta. Tulevaisuuden jatkumoa ajatellen opinnäytetyö voi toimia lähtökohtana ja toimintamallin pohjana uusien yrittäjien kasvattamisessa.

Pelkosenniemen kunnan yrittäjyyskasvatus kohdistuu verrattain pieneen ryhmään, joten nuorten kanssa käytyjen keskusteluiden ja havainnointien lopputulos voi olla suppeahko verrattuna suuremmalla paikkakunnalla tehtävään havainnointiin. Pieni ryhmäkoko toi opinnäytetyön tekemiseen haastetta, sillä eriävien mielipiteiden ja pohdintojen löytäminen oli vaikeaa. Opinnäytetyön kannalta kuitenkin tärkein lopputulos syntyi siitä, että oli mahdollisuus perehtyä juuri Pelkosenniemen kunnan nuorien ajatuksiin ja mielipiteisiin, vaikka pienestä osasta nuoria kysymys onkin. Näiden nuorien mielipiteillä kuitenkin täytyy olla merkitystä omassa kotikunnassa. Opinnäytetyössä käytetyt SWOT-analyysi ja havainnointi tukivat menetelminä hyvin toisiaan ja työn rakentumista. Havainnointi osoittautui toimivaksi aineistonkeruumenetelmäksi nuorten kanssa.

Tämän opinnäytetyön tekeminen on ollut pitkä, monipuolinen, haastava ja opettava kokemus. Työskentely uusien ihmisten, erityisesti nuorten, kanssa on rikastuttanut ja monipuolistanut oppimisprosessia suuresti. Opinnäytetyön työstämisen myötä oppimisprosessi on saanut uuden merkityksen omassa kokemusmaailmassa. Vaikka opinnäytetyöprosessi sujui ilman suurempia ongelmia, tuo prosessi aina mukanaan yllättäviä käännteitä. Laaja oppimisprosessi on luonut entistä vakaampaa vastuuntuntoa ja luottamusta omaa osaamista kohtaan.

LÄHTEET

- Anttila, P. 2007. Observointiin perustuvan tutkimuksen suorittaminen. Virtuaali ammattikorkeakoulu. Viitattu 30.4.2014
<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464131489/1194289409557/1194290592851.html>.
- Elinkeinostrategia 2014. Pelkosenniemen elinkeinostrategia 2014–2018. Viitattu 6.4.2017. http://www.pelkosenniemi.fi/download/Elinkeinostrategia_2014-2018.pdf.
- Gretschel, A. 2002. Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina: artikkeleita osallisuudesta. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Suomen kuntaliitto.
- Hankesuunnitelma 2016. Kaikkien vastuulla! -hanke. Pelkosenniemi: Leader Pohjoisin Lappi. Viitattu 1.11.2016.
<http://paatokset.pelkosenniemi.fi/kokous/2016159-6-1.PDF>.
- Laiho, J. 2013. Nuorten kokemus osallisuudesta ja kuulluksi tulemisesta kiireellisen sijoituksen aikana. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Pro gradu-tutkielma.
- Lindroos, J. & Lohivesi, K. 2010. Strategiatyökaluja. Onnistu strategiassa. Helsinki: Talentum Media Oy. E-kirja. Viitattu 9.2.2017
<https://luc.finna.fi/lapinamk/>, Talentum verkkokirjahylly.
- Matkailun tutkimus- ja koulutusinstituutti. 2017. Matkailu on Lapissa kasvava vientiala ja merkittävä työllistäjä. Kymmenen faktaa Lapin matkailusta. Viitattu 28.2.2017 <http://matkailu.luc.fi/loader.aspx?id=dc8a97d4-3374-49ff-9930-2fab8989c0ae>.
- Pelkosenniemi. 2017. Elinkeino. Kaikki mahdollisuudet luotu meihin itseemme. Viitattu 28.2.2017. <http://www.pelkosenniemi.fi/elinkeinopalvelut2>.
- Ristimäki, K. 2007. Yrittäjyyskasvatuksen osalliset. Teoksessa P. Kyrö, H. Lehtonen & K. Ristimäki (toim.) Yrittäjyyskasvatuksen monia suuntia. Tampere: Tampereen yliopisto, 34–43.
- Römer-Paakkanen, T. 2011. Perhetaustan, koulutuksen ja harrastusten vaikutus yrittäjyyteen kasvamisessa. Teoksessa T. Römer-Paakkanen (toim.) Yrittäjyyden ituja. Näkökulmia opiskelijoiden yrittäjyyteen. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, 25–35. Viitattu 28.2.2017.
<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/97166/yrittajyydenituja.pdf?sequence=1>.
- Suomen Yrittäjät 2017. Yrittäjät Pelkosenniemi. Aina kannattaa yrittää. Power Point -esitys.

Suomen virallinen tilasto: Työvoimatutkimus 2017. Helsinki: Tilastokeskus.
Viitattu 27.2.2017 http://www.stat.fi/til/tyti/2017/01/tyti_2017_01_2017-02-21_tie_001_fi.html.

Suomen virallinen tilasto: Kuntien avainluvut 2014. Pelkosenniemi. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 28.2.2017
<http://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?active1=583&year=2016>.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2016. Osallisuus. 14.12.2016. Viitattu 12.4.2017 <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>.

Valtion nuorisoneuvosto 2015. Nuorten yrittäjyshalukkuus kasvussa. Blogikirjoitus. 21.5.2015. Viitattu 27.2.2017 <https://tietoanuorista.fi/nuorten-yrittajyshalukkuus-kasvussa/>.

VisitFinland 2017. Matkailu on kasvava toimiala. Matkailu kasvaa 5 prosentin vuosivauhtia. Viitattu 28.2.2017 <http://www.visitfinland.fi/tama-on-visit-finland/matkailu-on-kasvava-toimiala/>.